

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Lugev laps Andrus Kiviräha lasteraamatutes

Katre Kikas, Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti-uuringute Tippkeskus

Lasteaia- ja põhikooli esimese astme õpetajate eesti keele seminar

„Meie kiisul kriimud silmad ehk lugev laps“

7. oktoobril 2021. aastal veebikeskkonnas Teams

Milliseid raamatuid sa ise lapsena lugesid?

Lugesin kõike. Lasteraamatud olid mitu korda läbi loetud, aga ma lugesin neid muudkui üle, Lindgreni ja muumitrollide lood olid mul peas. Aga hakkasin varakult ka täiskasvanute raamatuid lugema, lugesin läbi kõik need, mis isal-omal kodus kapis olid, ja tassisin raamatukogust veel juurde. Kui me suvel perega Lahemaal puhkasime, olin need paar kuud Võsu raamatukogus kuld klient.

(A. Kivirähk. Intervjuu Tiina Vapperile, Õhtuleht 18.12.2015)

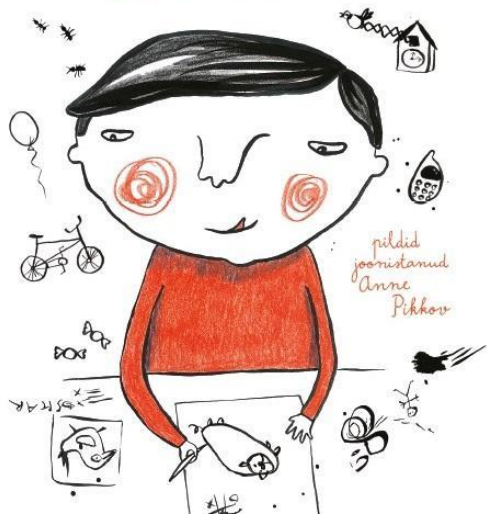
Pildi allikas: Õhtuleht 18.12.2015

- Tegelikult muidugi on kõigis mu raamatu- ja näidenditegelastes mind sees, isegi lasteraamatutes. Väga intiimseid ja isiklike seiksid. Kuidas sa ikka kirjeldad purjus või armunud olekut, kui mitte läbi isiklike mälestuste ja kogemuste. Aga, jah, tõesti, sellist üht, iseenda moodi kandvat tegelast mul päriselt ei ole, mind on natuke neis kõigis.
- (A. Kivirähk intervjuu Jürgen Roostelega, Maaleht 06.08.2020)

ANDRUS KIVIRÄHK

OSKAR

JA
ASJAD

Andrus Kivirähk

Tilda ja tolmuingel

Andrus Kivirähk

Sirli, Siim ja saladused

- Oskarile meenus üks **lasteraamat**, mis kõneles väikesest tüdrukust nimega Dorothy, kelle keeristorm kaugele võlur Ozi maale kandis. Ta pidas aru, kas ehk õnnestub ka õhupallil säärasesse võlupaika jõuda. (Oskar ja asjad, lk 283)
- Mida küll õhupall praegu teeb? Kus ta lendab? Kas ta on juba võlur Ozi maal, kus teised õhupallid ta oma kuningannaks valivad? Nii vähemalt Oskar lootis. (Oskar ja asjad, lk 295)

- Tegelikult polnud see muidugi päris tõsi, et Luukas mitte kellekski saada ei soovinud. Vahel ta ikka soovis ka. **Luukas armastas nimelt väga lugeda.** Ja kui ta oli parajasti lõpetanud mõne järjekordse raamatu, siis soovis ta saada näiteks indiaanlaseks. Või rändrüütliks. Või vampiiritapjaks või kummituseks või siis võluriks, kellele kuulub lendav vaip. Selline asi oleks talle meeldinud küll, see oleks olnud põnev. Aga Luukas polnud rumal poiss ja tea teadis väga hästi, et sääraseid elukutseid pole päriselt olemas. **Need on ainult tegelased juturaamatutes.** Sellepärast Luukas isegi ei kõssanud kellelegi oma soovidest, need tundusid talle liiga tobedad (Tilda ja tolmuangel, lk 35-36).

- „Ja kuidas noormees kavatseb oma päeva mööda saata?“ küsis ta teravalt, silmitsedes Luukast, kes diivanil külitas ja raamatut luges.
- Luukas kehtitas õlgu.
- „Ei tea veel,“ ütles ta lasialt. „Eks paistab.“
- „Eks paistab!“ kordas meister Kikki pahaselt. Inimesel peab olema päevaplaan! Ta peab juba hommikul teadma: täna teen ma ära need, need ja siis veel need tööd! Siis on tal millegi poole püüelda. Ainult niimoodi suudab ta elus midagi saavutada!“
- „Ma ei tahagi midagi saavutada,“ ütles Luukas silmi raamatust tõstmata.
- [---]
- „See on „Kolm musketäri“,“ vastas Luukas.
- „Musketärid“ Milleks sulle musketärid?“ pahandas rätsepmeister Kikki [---]
- „**Mulle ei meeldi teha kasulikke asju,“ ütles Luukas ja ringutas. „Kasulikud asjad on enamasti igavad. Aga lugeda on tore. Musketäridel oli nii põnev elu.“**
- (Tilda ja tolmuangel, lk 65-66).

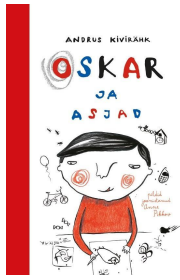

Nimeliselt mainitud raamatud

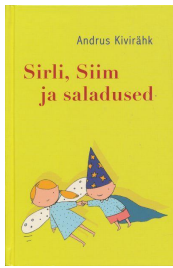
- Doktor Dolittle'i lood, Hugh Lofting (1920ndad, eesti keeles 1930ndatel, 180ndatel ja hiljem)
- Võlur Oz, L. Frank Baum (1900, eesti keeles 1983 ja hiljem)
- Kuldvõtmeke, ehk, Buratino seiklused, Aleksei Tolstoi (1936, eesti keeles 1946 ja hiljem)
- Kolm musketäri, Alexandre Dumas (1840ndad, eesti keeles 1920ndad, 1950ndad ja hiljem)
- Kuulsa Robin Hoodi lustakad seiklused, Howard Pyle (1883, eesti keeles 1979 ja hiljem)

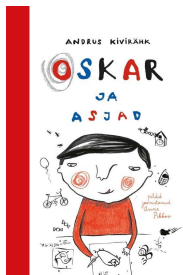

Raamat kontekstis

- Oskar ja asjad: muinasjutud, filmid, seriaalid, televisioon, raadio..
- Tilde ja tolmuvingel: raamatud, raamatud

- Siim sai kohe aru, et see on selline mets, kus iga poiss oskab võluda. Seepärast ei imestanud ta põrmugi, kui avastas, et kuuse otsas ripuvad kena helesinine mantel ja taevatähti täis joonistatud teravatipuline kübar. Just selliseid rõivaid oli ühes **muinasjuturaamatus** kandnud keegi võlur ja Siim pani nad nüüd eneselegi selga. (Sirli, Siim ja saladused, lk 9)
- [Isa] oli kellelki kuulnud või ehk hoopis raamatust lugenud, et kala püütakse pika ridvaga, mille otsa kinnitatakse konks.. (Sirli, Siim ja saladused, lk 121)

- Miks oli ta [Tilda ema] alati nii murelik? Tildale **meeldis lugeda raamatuid ja nendes raamatutes** olid emad tihtipeale hoopis teistsugused. Nad olid lõbusad ja lahked, laulsid köögis pannkooke praadides ja mängisid oma tütardega vahvaid mängu (Tilda ja tomuingel, lk 13)
- „Päris hea lugu!“ kiitis ta [Lukas]. „**nagu mõnest raamatust**. Selline tolmuingel tahaksin ma ise ka olla, see tundub lahe.“ (Tilda ja tolmuingel, lk 82)
- Sirli ja Siim ei suutnud kuidagi uskuda, et see ookean loksus rahulikult nende endi trepikojas, mõne meetri kaugusel postkastidest. See tundus unenäona, **televiisorist välja roninud muinasjutufilmina.**“ (Sirli, Siim ja Saladused, lk44)

- Sirli, Siim ja saladused (1999): televisioon, ei pärsi laste fantaasiat
- Oskar ja asjad (2015), Tilda ja tolmuangel (2018): ka raamatud on ägedad

Aitäh!